

Neil Young og skavankerne



Neil Young - Selvbiografi

ANMELDELSE / 21.12.12

Polioen var ved at slå ham ihjel som barn. Vennerne døde omkring ham som ung. Og begge hans sønner blev født med svære handicap. Livet har ikke ligefrem strøget Neil Young med hårene. Skavanker, smerte og sorg har været faste følgesvende i hans lange karriere – og har været med til at gøre ham til en stor kunstner.

Tommy Heisz

Med bogen *Waging Heavy Peace*, der på dansk blot er blevet til *Selvbiografi*, har Neil Young begået... ja, en slags selvbiografi. Godt 500 siders sludder for en sladder kunne man også vælge at kalde den. Det er i hvert fald nemt at finde masser af kritikpunkter, hvis man skulle begive sig ud i en traditionel anmeldelse af dette værk. Hvis man skulle måle den op imod velprioriterede og vinklede selvbiografier.

Det vil jeg skåne læserne for. Dommen kan nemlig formuleres meget enkelt: Hvis du aldrig har haft det store forhold til Neil Young før, vil denne bog ikke have den store værdi. Hvis du, som jeg, har et varmt og passioneret forhold til manden, så er den værd at læse – alene fordi det er en bog, der er skrevet med en tydelig stemme. Og den stemme er mandens egen. Man har gennem hele bogen følelsen af, at Onkel Neil sidder lige der, i den polstrede stol over for dig, foran pejsen i ranchen, og ryster anekdoterne ud af

ærmerne på den slidte skovmandsskorte.

Den stemning bærer bogen hele vejen igennem som en afledt effekt af den rodede struktur og dybest set håbløse prioritering af stoffet, hvilket på en eller anden sær måde altså ender med at blive en styrke. Samtidig med at det er en klar svaghed, hvis man skal vurdere bogen i forhold til de rigtig gode musikerbiografier og –selvbiografier derude.

Jeg vil lade alt det ligge, for det er slet ikke en bog, der kalder på at blive anmeldt i den forstand. Som Informations Klaus Lynggaard er inde på i sin anmeldelse af bogen (som kan læses [her](#)), så kan man diskutere, hvorvidt der overhovedet er tale om en selvbiografi, eller om bogen mere skal ses som en slags statusrapport fra en aldrende kunstner.

I stedet har jeg prøvet at gøre op, hvad bogen fik mig til at tænke over, da jeg lagde den fra mig. Hvilke nye refleksioner den satte i gang, når man nu hører til dem, der har læst flere bøger om Neil Young før. Og det er her, skavankerne kommer ind i billedet. Fordi bogen tydeliggør en rød tråd, der er spændt ud hele vejen langs den hullede landevej, Neil Youngs respektaftvingende karriere udgør. Han har udgivet flere end 50 studiealbums i forskellige konstellationer, og der har virkelig været nogle op- og nedture imellem. Jeg har svært ved at komme i tanker om nogen kunstner, der har præsteret et større spænd mellem top- og bundniveau end netop Neil Young. Og på en eller anden måde er det noget af det, jeg elsker ham mest for. Svipserne bliver en del af den store fortælling. Man fornemmer, at der er et menneske bag.

Nogle ville måske kalde Neil Young Gud. Eller påstå, at han i hvert fald som minimum er et overmenneske. Som David Briggs, Neil Youngs nu afdøde tidligere producer og gode ven, formulerede det i biografien *Shakey*:

»Når Neil først får spaden i hånden, er det ligesom The Hulk. Hans aura bliver håndgribelig – han bliver tre meter høj og to meter bred.«

Briggs' ord giver sikkert god mening for alle vi, der har grædt over skønheden i de ultralange, trancefremkaldende guitarsekvenser, Neil Young har frembragt, ikke mindst i Crazy Horse-regi. Men i virkeligheden er Neil Young jo ikke noget overmenneske. Han er et menneske. Helt sikkert et menneske med et særligt talent, men et menneske. Og som alle andre mennesker har han skavanker. Og de har i den grad været med til at præge hans karriere som musiker.

I en alder af kun fem år blev Neil Young ramt af børnelammelse. Han beskriver i bogen, hvordan han kan huske den kæmpe nål, lægen stak ham med, da han fik udført en smertefuld lumbalpunktur. Hans tilstand var livstruende, og i en periode havde han svært ved at gå. Han måtte støtte sig til møblerne, når han stavrede sig gennem dagligstuen hjemme i landsbyen Omemee i Ontario. På familiens dør hang der et karantæneskilt. Kvarterets unger holdt sig væk fra ham, og hans barndom kom til at handle meget om

sygdom og isolation.

Han overlevede polioen, men det betød ikke, at den var et overstået kapitel for ham. Som ung måtte han have fjernet ryghvirvler langt nede i rygsøjlen som følge af sygdommen. Det betød, at han i lang tid måtte gå rundt med et støttekorset for at kunne bevæge sig nogenlunde normalt rundt.

Senere i livet viste det sig, at han også led af epilepsi. Anfaldene kunne pludselig bryde ud og få ham til at gå i krampe og glide ind i en helt anden verden.

Fra naturens side var Neil Young altså langt fra født som et overmenneske. Tværtimod. Men inden i ham var der en drift, der fik ham til at lave en turboopstigning fra ukendt folkmusiker i Torontos listige gader til anerkendt rockstjerne i Californien. Straks han flyttede til USA, dannede han sammen med Stephen Stills det legendariske band Buffalo Springfield. Senere indgik han også i superbandet Crosby, Stills, Nash & Young, og da begge konstellationer ud over at være tordnende succesfulde, også viste sig at være fyldt med knaster og konflikter, fik han også ret hurtigt søsat en solokarriere.

Han var ekstremt produktiv i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne. Skrev bunker af sange med i dag ufattelige kvaliteter. Men samtidig med at denne drift holdt ham kørende, måtte han døje med skavankerne. Da han spillede sin legendariske koncert i Massey Hall i Toronto i 1971, måtte det førromtalte støttekorset således hjælpe ham med at stå igennem aftenen.

Udover de store skavanker var der almindelig sygdom. Som den influenza han var ramt af i 1969, omkring samme tid som han stiftede bandet Crazy Horse. Han beskriver i bogen, hvordan han var sengeliggende i sit hus i Topanga. Feberen var så slem, at han følte sig uklar og havde en mærkelig metallisk smag i munden. Han følte sig nærmest høj og skæv. Heldigvis havde han altid sin guitar i nærheden af sengen. Han greb den, stemte den, og så skrev han *Cinnamon Girl*. Stort set i den form, nummeret eksisterer i dag.

Den var han godt tilfreds med, så han fortsatte. Han havde hørt en sang i radioen, han godt kunne lide, og den begyndte han at spille på guitaren, ændrede lidt på akkorderne, og den forvandlede sig til *Down By The River*. Det gjorde ham glad, at han nu havde hele to nye sange. Så han fortsatte. Han begyndte at spille i a-mol. Han beskriver, hvordan musikken bare strømmede igennem ham, og lidt senere havde han også skrevet *Cowgirl In The Sand*.

Han kunne med rette kalde det en vellykket dag på kontoret. Hans deliriske tilstand havde på en eller anden måde hjulpet ham til på en eftermiddag at frembringe tre sange, der alle hører til blandt musikhistoriens bedste rocknumre. Kort tid efter mødtes han med det band, der blev til Crazy Horse, og indspillede de versioner af numrene, der kan høres på albummet *Everybody Knows This is Nowhere*.

Det er åbenbart ikke kun en romantisk skrøne: Smerte kan godt være kunstnerens gode ven. Ligesom sorg også kan være det. Og den har Neil Young også fået lov at smage i rigelige mængder. Livet har testet ham. Som da hans nære venner, Crazy Horse-guitaristen Danny Whitten og roadien Bruce Berry begge døde af som følge af overdosis. Da hans første søn, Zeke, fødtes med en spastisk lammelse. Eller da hans søn nummer to, Ben, også fødtes med en spastisk lammelse – uden nogen som helst arvelig sammenhæng med det første tilfælde. Blot et grusomt stokastisk udfald fra naturens side.

Det interessante ved Neil Young er, at uanset hvor meget lort livet har udsat ham for, har han accepteret situationen og taget kontrol over sit eget liv for at komme videre. Han er en mand, der med sin spirituelle side, hvor han skeler meget til indianernes livsopfattelse, tror på, at der er større kræfter på spil. Derfor skal man lede langt efter følelser som vrede, hævn og skuffelse i hans bog. Den slags får han sandsynligvis ud, når han træder ind i den anden tilstand. Når han forvandler sig til The Hulk og med guitaren i hånden og Crazy Horse bag sig frembringer messende rock med den tungeste bluesbund og får lytterne til at acceptere, at nummeret fortsætter i 10, 15 eller 20 minutter.

Når han derimod sætter sig ned for at reflektere over sit eget liv, som han gør i denne selvbiografi, er det taknemmeligheden, der står tilbage. Og så en masse levet liv, som han heller aldrig har holdt sig tilbage fra at gøre synligt for alle, når han skriver musik. Heldigvis. Der er for mange halve mennesker i musikkens verden. Skavankerne er med til at gøre Neil Young hel.

FAKTA

*Neil Young –
Selvbiografi*

Politikens Forlag

*Oversat af Søren
Vinterberg*

572 sider

300 kroner